

עפ"ג 54396/12/17 - ח.ע. נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ג 54396-12-17

לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל

המערער

ח.ע.

על-ידי ב"כ עו"ד תמיר סולומון

נגד

המשיבה

מדינת ישראל

באמצעות המחלקה המשפטית של אגף המכס והמע"מ

פסק דין

סגן הנשיא, י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (השופט י' מינטקביץ), בת"פ 7020-11-14. בהכרעת-דין הורשע המערער ב-81 עבירות של פעולה במטרה להביא לכך שאדם אחר יתחמק מתשלום מס - לפי סעיפים 117(ב1) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן - החוק), בשילוב סעיף 117(ב2)(3) לחוק; בשתי עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך - לפי סעיף 117(ב5) בשילוב סעיף 117(ב2)(3) לחוק; ובשתי עבירות של מרמה ותחבולה במטרה להתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות - לפי סעיף 117(ב8) בשילוב סעיף 117(ב2)(3) לחוק. נאשמת 4 בהליך בבית-משפט קמא, חברת אאאאא בע"מ (להלן גם - אאאאא), ונאשמת 5 בבית-משפט קמא, חברת 9,000 אאאאא בע"מ (להלן גם - אאאאא), הורשעו כל אחת בעבירה של ניכוי מס תשומות ללא מסמך.

בגזר-דין שניתן ביום 12.12.17, בעניינם של המערער ושל נאשמות 4 ו-5, נידון המערער ל-36 חודשי מאסר בפועל, לשני מאסרים על-תנאי ולקנס בסך 300,000 ₪, או ששה חודשי מאסר תמורתו, אשר ישולם עד ליום 1.1.19. כל אחת משתי החברות הנ"ל נידונה לתשלום קנס בסך 1,000 ₪.

הודאתו של המערער ניתנה בגדרו של הסדר טיעון שבמסגרתו הוגש כתב-אישום מתוקן, והוסכם כי המשיבה

תעתור ל-40 חודשי מאסר בפועל, למאסר על-תנאי ולקנס לשיקול דעת בית-המשפט, וכי המערער יהיה חופשי בטיעונו לעונש.

2. להלן עובדות כתב-האישום המתוקן העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה, כפי שהובאו בגזר-דינו של בית-משפט קמא.

חברת אאאאא נרשמה כעוסק מורשה בתחום שיווק מוצרי ים המלח, וחברת אאאאא נרשמה כעוסק מורשה בתחום הפרסום ויחסי הציבור, והמערער היה מנהלן הפעיל בזמנים הרלבנטיים לכתב-האישום. המערער הפיץ, יחד עם אחרים, חשבוניות מס פיקטיביות של אאאאא, אאאאא וחברות אחרות, לצורך מתן כיסוי חשבונאי לעבודות בנייה שאותן ביצעו נאשם מס' 2 בהליך בבית-משפט קמא, ושניים נוספים. כמו-כן, סיפק המערער חשבוניות פיקטיביות לנאשמות מס' 6 ו-7 (חברת ממח"א כל הזמן בע"מ וחברת המציל שירותי ניקיון בנייה ואחזקה בע"מ), על-מנת שאלו תתחמקנה מתשלום מס ערך מוסף שבו הן חייבות.

על פי האישום הראשון, בין החודשים ינואר לאוקטובר 2010 הוציא המערער לחברת ממח"א 10 חשבוניות מס פיקטיביות על-שם חברות שונות, ובהן אאאאא, אשר סכומן הכולל היה מעל 12.5 מיליון ₪, וסכום המס הנובע מהן מעל שני מיליון ש"ח. בפועל, המערער לא ביצע כל עסקה, בעצמו או באמצעות החברות האמורות, עם ממח"א או עם מנהליה, נאשמים מס' 2 ו-3. באופן זה הביא המערער לכך שממח"א, ומנהליה, התחמקו מתשלום מס ערך מוסף בסכום שמעל שני מיליון ש"ח.

על פי האישום השני, בין חודש אפריל 2011 לבין חודש פברואר 2012 הוציא המערער 20 חשבוניות מס פיקטיביות על-שם אאאאא, וסיפק אותן לשש חברות שונות, ככיסוי חשבונאי לעבודות שאותן ביצע נאשם מס' 2, אשר סכומן הכולל היה מעל 5.4 מיליון ש"ח וסכום המע"מ הנובע מהן עמד על 870,391 ש"ח. בפועל, המערער לא ביצע, בעצמו או באמצעות אאאאא, כל עסקה עם אותן חברות. באופן זה הביא המערער לכך שנאשם מס' 2 התחמק מתשלום מס בסכום של 870,391 ש"ח.

על פי האישום השלישי, בין החודשים מארס 2012 לינואר 2013 הוציא המערער 11 חשבוניות מס פיקטיביות של אאאאא לחברת המציל, אשר סכומן הכולל היה מעל 11.2 מיליון ש"ח וסכום המס הנובע מהן מעל 1.8 מיליון ש"ח, מבלי שביצע בפועל כל עסקה. באופן זה הביא המערער לכך שחברת המציל התחמקה מתשלום מס ערך מוסף בסכום

העולה על 1.8 מיליון ש"ח.

על פי האישום הרביעי, בין החודשים מארס לאוגוסט 2012 הוציא המערער חמש חשבוניות מס פיקטיביות של אקסלימד לחברת פוליש העיר בע"מ, בסכום כולל של מעל 1.9 מיליון ש"ח, כאשר סכום המס הנובע מהן עמד על 313,920 ש"ח, מבלי שביצע בפועל כל עסקה. בדרך זו, הביא המערער לכך שחברת פוליש העיר התחמקה מתשלום מס ערך מוסף בסכום של 313,920 ש"ח.

על פי האישום החמישי, בחודש ינואר 2012 הוציא המערער חשבוניות מס פיקטיביות של אxxxxx וסיפק אותן לחברת מערכות סולריות, אשר סכומן עמד על 200,000 ש"ח וסכום המס הנובע מהן היה 32,000 ש"ח, ככיסוי חשבוני לעבודה שביצע חאלד אבו עמלי, ומבלי שביצע בפועל כל עסקה. בדרך זו הביא המערער לכך שחאלד עמלי התחמק מתשלום מס ערך מוסף בסכום של 32,000 ש"ח.

על פי האישום השישי, בין החודשים יוני 2010 לאוקטובר 2012 הוציא המערער 25 חשבוניות מס פיקטיביות על שם אxxxxx, אקסלימד וחברות נוספות, וסיפק אותן לחברת ש.ו.ת. ורד בר, ככיסוי חשבוני לעבודות שאותן ביצע ג'מאל אבו שאפע, אשר סכומן הכולל היה מעל 2.5 מיליון ₪, וסכום המע"מ הנובע מהן היה 405,459 ש"ח. בפועל, המערער לא ביצע, בעצמו או באמצעות החברות, כל עסקה עם אותן חברות. בכך הביא המערער למצב שבו ג'מאל אבו שאפע התחמק מתשלום מס בסכום של 405,459 ש"ח.

על פי האישום השביעי, בין החודשים נובמבר 2011 למארס 2013 הוציא המערער 19 חשבוניות מס פיקטיביות על שם אxxxxx ואקסלימד וסיפק אותן לחברת צח אור שירותי תברואה, ככיסוי חשבוני לעבודות שאותן ביצע ג'מאל אבו שאפע, אשר סכומן הכולל היה מעל מיליון ₪, וסכום המע"מ הנובע מהן עמד על 192,408 ש"ח. בפועל, המערער לא ביצע, בעצמו או באמצעות החברות, כל עסקה עם אותן חברות. בדרך זו גרם המערער לכך שג'מאל אבו שאפע התחמק מתשלום מס בסכום של 192,408 ש"ח.

על פי האישום השמיני, בין החודשים פברואר 2012 לאפריל 2013, הגיש המערער דו"חות של אקסלימד, ודיווח בהן על הכנסות כוללות של מעל 8.3 מיליון ש"ח. על-מנת להתחמק מתשלום מס ערך מוסף, ניכה המערער בדו"חות של אקסלימד מס תשומות כולל של מעל 1.3 מיליון ש"ח, מבלי שהיו בידיו חשבוניות מס כדין. באופן זה התחמקו המערער ואקסלימד מתשלום מס בסכום של מעל 1.3 מיליון ש"ח.

על פי האישום התשיעי, בין החודשים יוני 2011 לפברואר 2012 הגיש המערער דו"חות של אxxxx, ודיווח בהן על הכנסות כוללות של מעל עשרה מיליון ש"ח. על-מנת להתחמק מתשלום מס ערך מוסף, ניכה המערער בדו"חות של אxxxx מס תשומות כולל של מעל 1.5 מיליון ש"ח, מבלי שהיו בידיו חשבוניות מס כדין. באופן זה התחמקו המערער ואxxxx מתשלום מס בסכום של מעל 1.5 מיליון ש"ח.

3. המערער יליד 1980 נשוי ואב לארבעה. לחובתו הרשעה קודמת משנת 2013 בביצוע מספר עבירות של מרמה ותחבולה לפי חוק מס ערך מוסף, אשר בגין נידון ל-15 חודשי מאסר בפועל. באותו הליך הוגש כתב-האישום בשנת 2005 וההליכים הסתיימו במתן גזר-הדין רק בשנת 2013, בעיקר בשל התנהלותו של המערער. את העבירות הנדונות בתיק שלפנינו ביצע המערער בעת ניהול ההליכים בתיק הקודם. בתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית-משפט קמא צוין, כי המערער חרד מהאפשרות שיוטל עליו עונש מאסר, וסובל מנדודי שינה וממחשבות אובדניות. שירות המבחן העריך, כי המערער מפגין מוטיבציה לנהל אורח חיים נורמטיבי ולשקם את חייו מאז שחרורו מהמאסר. עם זאת, נמנע שירות המבחן מהמלצה טיפולית בשל העובדה שהמערער שקוע בחרדות בשל החשש שיוטל עליו עונש מאסר, ו"אינו פנוי" להשתתף בהליך טיפולי. לאור זאת הוסיף שירות המבחן, כי ככל שיוטל עונש מאסר, מומלץ להורות לשירות בתי-הסוהר לעקוב אחר מצבו הנפשי של המערער בשל חשש למעשה אובדני. בפרשת גזר-הדין בבית-משפט קמא הוגשה חוות-דעת של פסיכיאטר מטעם המערער, ד"ר א' גורביץ, מיום 26.2.17, שממנה עולה כי המערער חרד מההליך המשפטי ומהעונש הצפוי. בחוות הדעת צוין, כי המערער מגלה תסמיני הפרעת פוסט-טראומה עם החמרה דיכאונית. הומלץ, כי המערער יקבל טיפול פסיכיאטרי-אמבולטורי יסודי ומתמשך. בחוות-דעת של פסיכיאטר נוסף, ד"ר מ' מג'האד, צוין, כי המערער מפתח חרדות קשות ומעלה חשש כי איבד תקווה לחייו. הוא אובחן במצב חרדתי עם דיכאון. לבית-המשפט קמא הוגשה אף חוות דעת פסיכוסוציאלית, ממרכז הטיפול והשיקום "מחברים". מחוות הדעת עולה, כי המערער עבר הליך שיקומי מרשים ונמצא במסלול חיים נורמטיבי, וכי הטלת מאסר בפועל עלולה לקטוע את ההליך השיקומי ולהחריף את המצב הנפשי. חוות-דעת משלימה מ"מחברים" המליצה לבית-משפט קמא לדחות את הדיון בפרשת גזר-הדין בחצי שנה נוספת. לקראת מתן גזר-הדין הוגשה לבית-המשפט חוות דעת עדכנית של הפסיכיאטרית ד"ר א' גורביץ, שהמליצה על דחיית המאסר הצפוי בכחצי שנה, לשם השלמת הטיפול ואיזון תרופתי. בנוסף הוגשה לערכאה הדיונית חוות דעת של העובדת הסוציאלית גב' א' פליט, מהרשות לשיקום האסיר (רש"א), אשר ביקשה לדחות את הדיון על-מנת לבחון את השפעת הטיפול הפסיכיאטרי על המערער וללוות את המערער עד להתייצבות מצבו הנפשי.

4. בגזר-הדין התייחס בית-משפט קמא לערכים המוגנים העומדים ביסוד העבירות הנדונות, לנסיבות ביצוע

העבירות ולמדיניות הענישה הנוהגת; וקבע כי מתחם הענישה ההולם את העבירות הנדונות הוא מאסר לתקופה שבין שנתיים וחצי ועד לחמש שנים, בצד קנס כספי. בכל הנוגע לעונש המתאים סקר בית-משפט קמא את נסיבותיו האישיות של המערער, הן הרשעתו הקודמת וביצוע העבירות הנדונות תוך כדי ניהול ההליך המשפטי הקודם, והן את ההתדרדרות במצבו הנפשי בצד הליך שיקומי לאחר שחרורו מן הכלא. כמו-כן, התייחס בית-משפט קמא לטענת ההגנה בדבר מעורבותם של אחרים שלא הועמדו לדין; ובעניין זה קבע, כי לא היה שיקול פסול, או לא ענייני, באי-העמדה לדין של אחרים. נעיר, כי גם בדיון לפנינו הבהירה ב"כ המשיבה, כי המעורבים האחרים לא הועמדו לדין מחמת היעדר ראיות מספיקות. בית-המשפט הביא בחשבון לקולא את הודאתו של המערער, את הבנת הפסול שבמעשיו ואת מצבו הנפשי הקשה, כפי שעלה מתסקיר שירות המבחן ומחוות הדעת שהוגשו. בהקשר זה ציין בית-משפט קמא, כי אין ספק שלאור מצבו הנפשי של המערער ריצוי המאסר "יהיה קשה לו יותר מאשר לאדם בריא". מנגד, זקף בית-משפט קמא לחובת המערער את העובדה שהעבירות בוצעו בתקופה שהתנהל נגדו התיק הקודם, ושמחדלי המס נושא האישום לא הוסרו, וברור כי גם לא יוסרו בעתיד. נוכח שיקולים אלו, קבע בית-משפט קמא כי יש להשית על המערער עונש הנמצא במרכז מתחם העונש ההולם; אך בסופו של יום ראה להתחשב במערער בשל מצבו הנפשי, וכן בעובדה שמעורבים אחרים יצאו פטורים מעונש, והשית עליו את העונשים שצוינו לעיל, ובכללם רכיב של 36 חודשי מאסר בפועל.

5. ב"כ המערער ביקש לדחות את הדיון בערעור למשך מספר חודשים. בתחילה הגיש בקשה לדחות את הדיון שנקבע ליום 2.7.18 ולבקשה זו צירף תעודה פסיכיאטרית מטעם ד"ר א' גורביץ מיום 8.4.18, שבה צוין כי המערער "לוקה בהפרעה פוסט טראומטית עוד משנת 2013... ולאחר גזירת עונש מאסר חדש קיימת התדרדרות ברורה במצב הנפשי שלו, לתוך מצב דיכאוני עם אובדנות פעילה". ב"כ המערער ציין, כי "ההתייבבות למאסר עלולה לדרדר את מצבו הנפשי עוד יותר ואף לסכן את חייו במעשה אובדני שלישי". להערכת הפסיכיאטר, המערער "לא כשיר למאסר בשלב זה וזקוק לטיפול נפשי עם תרופות". המומחה המליץ לדחות את ההתייבבות למאסר בחצי שנה (דהיינו עד לחודש אוקטובר 2018) על-מנת שהמערער "ייתייבב ויסתגל למתרחש".

ביום 27.6.18 דיווח ב"כ המערער על-כך שמרשו אושפז במחלק הפסיכיאטרית בבית-חולים איכילוב; ובהמשך אף צירף את סיכום האשפוז, שהסתיים ביום 5.7.18. המערער שוחרר מהאשפוז, כמפורט במכתב השחרור, "ללא עדות למצב פסיכוטי או להחמרה אפקטיבית מג'ורית, ללא אובדנות או מסוכנות פעילה". הומלץ על המשך טיפול אמבולטורי אצל הרופא המטפל ד"ר גורביץ ומעקב ברשות לשיקום האסיר.

בנסיבות האמורות הדיון בערעור נדחה ליום 9.10.18. ביום 7.10.18 הגיש ב"כ המערער בקשה נוספת

לדחיית הדין בערעור בשל מצבו הנפשי של המערער, אשר על-פי הנטען "נתון תחת התקפות היסטוריה ודיכאון קשים במיוחד". לבקשה צורף אישור מחלה מיום 29.9.18 מד"ר ב. וינשטיין, שבו צוין כי "יש חמרה במצבו" של המערער, המקבל טיפול תרופתי, וכי הלה "אינו מסוגל לעבוד בשל החרדות". בתעודה הרפואית הומלץ "על חופשה מינימלית לתקופה של שלושה חודשים, מנוחה מלאה והימנעות מכל מצב של לחץ/מתח או התרגשות עד שיתאזן מצבו". עוד צוין, כי המערער "לא מסוגל לעמוד תחת לחץ; לחץ נפשי - כולל הליכים משפטיים שעלולים להחמיר את מצבו". לבקשה זו צורפה חוות-דעת של עובדת סוציאלית מהרשות לשיקום האסיר אשר גם היא התרשמה, כי המערער מצוי במצב פוסט-טראומטי חריף, לאור חששו מחזרתו אל הכלא; והדגישה כי "הוא מצוי במצב פוסט-טראומטי ומבטא רצונות אובדניים מובהקים". העובדת הסוציאלית המליצה להתחשב במצבו הנפשי המערער של המערער, בסיכונים הממשיים הצפויים לו בכניסה לכלא ולשקול חלופת מאסר.

בפתח הדין בערעור שהתקיים ביום 9.10.18 הוחלט, כי הטיעונים בבקשה לדחיית שמיעת הערעור למועד אחר, והטיעונים בערעור לגופו יישמעו במאוחד. יצוין, כי לא נטען שהמערער אינו כשיר לעמוד לדין, וזאת אף הייתה התרשמותנו מדברים שהשמיע המערער.

6. בערעורו מלין המערער על חומרת העונש - הן רכיב המאסר, והן רכיב הקנס שנקצבו בעניינו ששה חודשי מאסר ככל שלא ישולם. את טענותיו העלה המערער בהודעת ערעור מפורטת, בבקשות שהגיש לדחיית הדין בערעור, שלהן צירף כאמור תעודות רפואיות ודו"ח של עובדת סוציאלית, וכן בדיון עצמו.

ב"כ המערער מלין על מתחמי הענישה שנקבעו; וכן, ובעיקר, על העונש המתאים שנגזר בתוך המתחם. בכל הנוגע למתחם טוען ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא נתן משקל מחמיר מדי לנסיבות ביצוע העבירות. באשר לעונש המתאים טוען ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא לא נתן את המשקל ההולם לנסיבותיו האישיות של המערער; להתדרדרות במצבו הנפשי, כמפורט בחוות-הדעת הרפואיות ובחוות הדעת של העובדת הסוציאלית, לרבות מחשבות אובדניות; וכן לשיקום שעבר המערער מאז שחרורו מהמאסר. בנוסף טוען ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא לא ייחס חשיבות מספקת לעובדה, כי בתיק הנדון פעלו יחד עם המערער אנשים נוספים אשר כונו "אחרים", שלא הועמדו לדין. בעניין זה טוען ב"כ המערער, כי למיטב ידיעתו יש בידי המשיבה ראיות להגשת כתבי-אישום נגד חלק מהמעורבים הנוספים, אשר הייתה להם מעורבות ישירה בביצוע העבירות; והעובדה שלא הוגש נגדם כתב-אישום אמורה להביא להקלה בדין, מחמת אפליה פסולה. בכל הנוגע לנסיבותיו האישיות של המערער, ההתדרדרות במצבו הנפשי, ודרך השיקום שעבר, טען ב"כ המערער כי קיימים טעמים המצדיקים חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם, בשל שיקול

השיקום; ולחלופין להקלה משמעותית ברכיב המאסר בפועל. ב"כ המערער אף מלין על שיעורו של הקנס; ובהקשר זה טוען, כי תלויים ועומדים נגד המערער חובות בסך עשרות מיליוני שקלים, וניכר בעליל כי לא יעלה בידו לשלם את הקנס והוא יאלץ לרצות ששה חודשי מאסר נוספים.

7. ב"כ המשיבה טוענת, כי אין עילה להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא - הן בעניין המתחם והן בעניין העונש המתאים. היא מדגישה, כי המערער הורשע בעבירות המצויות במדרג החמור של העבירות לפי חוק מס ערך מוסף, בפרט כאשר סכומי המס עומדים על 8.6 מיליון ₪. היא הבהירה, כי "גורמים אחרים" המעורבים בפרשייה הנדונה בכתב-האישום, לא הועמדו לדין מחמת היעדר ראיות מספיקות. בכל הנוגע למצבו הנפשי של המערער טענה ב"כ המשיבה, כי הנתון האמור עמד ביסוד הסכמת המאשימה לעמדה עונשית מקלה במסגרת הסדר הטיעון, עת הסתפקה בעתירה להטלת 40 חודשי מאסר בפועל; וכי בית-משפט קמא התחשב בנסיבות האישיות ובמצב הרפואי בגזירת עונש המאסר, ואין מקום להתערבות נוספת של ערכאת הערעור. בכל הנוגע לקנס, ציינה ב"כ המשיבה, כי הקנס מבטא את הסכומים הניכרים של החשבוניות הפיקטיביות, ואין מקום להתערב בשיעורו.

8. לאחר בחינת מכלול טיעוני הצדדים החלטנו לדחות את הבקשה לדחיית מועד הדיון בערעור, ולאחר ששמענו את טיעוני הצדדים הגענו לכלל מסקנה, כי דין הערעור להתקבל באופן חלקי בלבד, לפנים משורת הדין, זאת לאור התפתחויות שלאחר מתן גזר-הדין, בעניין ההתדרדרות במצבו הנפשי של המערער.

העבירות שביצע המערער חמורות במהותן ובנסיבות ביצוען. בעניין זה אין לנו אלא לחזור על דברים שהשמענו בפסקי-דין אחרים. עבירות המס, המסבות נזק למדינה ולחברה, הן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ובפעילותן של הרשויות הציבוריות הממומנות מכספי המיסים וחותרות תחת אמון הציבור בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי

שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעייהן - מן הראוי להטיל בגין עונשי מאסר בפועל ממושכים בצד קנסות כבדים. עמדה עונשית זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרתעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); ורע"פ 977/13 משה אודיזי נ' מדינת ישראל (20.1.13)); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). עם זאת, גם במסגרת מדיניות הענישה המחמירה האמורה, נדרש בית-המשפט בגדרה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לקולא בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהן ומביאים לחסכון ניכר בזמן שיפוטי; וכן, ובעיקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שמחוני, לעיל), אם כי הסרת המחדל היא גורם מקל אך לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניתן היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מן נ' מדינת ישראל (11.7.05)). מדיניות ענישה מחמירה זו, המחייבת הטלת מאסרים בפועל, בצד קנסות מכבידים, מיושמת הן בעבירות של העלמות מס לפי פקודת מס הכנסה והן בעבירות על חוק מס ערך מוסף. על-רקע האמור, מוטלים בדרך כלל עונשי מאסר ממושכים בגין עבירות מס; כאשר מובן, כי כל מקרה נבחן בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שלו ולנסיבותיו האישיות של הנאשם - הכל בהתאם לעקרונות הבניית הענישה שנקבעו בתיקון 113 לחוק העונשין, התשלז-1977.

9. מבלי לקבוע מסמרות בעניין מתחם הענישה שנקבע, סבורים אנו כי לא נפלה טעות בקביעת המתחם המקימה עילה להתערבות ערכאת הערעור. נסיבות ביצוע העבירות חמורות לנוכח ריבוי העבירות, שיטתיות ביצוען, הישנותן על-פני תקופה ארוכה וסכומי המס הניכרים שנגרעו מאוצר המדינה. כפי שציין בית-משפט קמא בגזר-דינו, המערער הפיץ חשבוניות מס פיקטיביות בסכומי עתק - בסכום כולל של כ-35,000,000 ₪, כאשר סכום המס הכולל הנובע מהן הוא מעל 5.6 מיליון ₪. חלק מהחשבוניות נועדו לשם מתן כיסוי חשבוני לעבודות שאותן ביצעו אחרים, כדי לאפשר להם להתחמק מתשלום מס, וחלק נועדו לאפשר לחברות שונות להגדיל במרמה את תשומות המס שלהן כדי להתחמק מתשלום מס. בצד זאת, קיזז המערער בדו"חות של נאשמות 4 ו-5 מס תשומות בסכום של כ-3,000,000 ₪, על-מנת להתחמק מתשלום המס כנגד החשבוניות הפיקטיביות שאותן הפיץ. לנוכח הערכים המוגנים שביסוד העבירות, מדיניות הענישה הנוהגת וחומרת הנסיבות, ובפרט שיעורי המס הניכרים, לא קמה עילה להתערב במתחם שנקבע.

סבורים אנו, כי גם בקביעת העונש המתאים, קרי - שלוש שנות מאסר, לא נפלה טעות. בית-משפט קמא הביא במניין שיקוליו את כל השיקולים הרלבנטיים, הן השיקולים לחומרה - של כישלון ההרתעה בהליך המשפטי שהתנהל נגד המערער במשפטו הקודם, ובביצוע העבירות תוך כדי ניהול המשפט הקודם; והן השיקולים לקולא כמו - הודאתו של המערער, נסיבותיו האישיות והמשפחתיות, מצבו הנפשי הקשה על-רקע הדיכאון שפקד אותו, וכן מאמצי השיקום של המערער מאז שחרורו ממאסרו האחרון. ב"כ המערער ביקש, כי בית-המשפט יסטה ממתחם הענישה לקולא בשל ההתדרדרות במצבו הרפואי של המערער בתחום הנפשי, וזאת בזיקה לפסיקה בעניין לופוליאנסקי (ע"פ 4456/14 אביגדור קלנר ואח' נ' מדינת ישראל). למרות שאנו ערים למצבו הנפשי הקשה של המערער עקב החרדה מריצוי העונש, אינני סבורים כי מצב זה מקים עילה לסטייה לקולא ממתחם הענישה בהתאם לפסיקה בעניין ע"פ 4456/14 (לעיל). גם איננו סבורים, כי אי-העמדתם לדין של מעורבים נוספים בפרשייה, מקימה עילה להקלה בעונש; ובפרט כאשר ב"כ המאשימה הבהירה שהללו לא הועמדו לדין בהיעדר ראיות מספיקות להגשת כתב-אישום נגדם.

עם זאת, לנוכח התפתחויות שלאחר גזר-הדין, עת נתחוויר מחוות-הדעת הרפואית מטעם ההגנה אשר הוגשה במהלך הערעור, כי חלה התדרדרות נוספת במצבו הנפשי של המערער, החלטנו בנסיבותיו החרגות של תיק זה, ולפנים משורת הדין, להקל במעט ברכיב המאסר בפועל. בנוסף, הואיל ואף בית-משפט קמא יצא מן ההנחה שאין למערער כל יכולת כלכלית לשלם קנס, והיות שמשמעות אי-תשלום הקנס היא השתת מאסר נוסף של כחצי שנה חלף הקנס, החלטנו, לא בלי לבטים, להפחית במעט את המאסר חלף אי-תשלום הקנס. שיעורו הכספי של הקנס וכן המאסרים על תנאי יוותרו על כנם.

10. על-יסוד האמור לעיל, הערעור מתקבל במובן זה שרכיב המאסר בפועל יעמוד על 32 חודשים (חלף 36 חודשים), ורכיב המאסר חלף אי-תשלום הקנס יעמוד על ארבעה חודשים (חלף שישה חודשים).

המערער יתייצב לריצוי המאסר ביום 1.12.18 בשעה 10:00. מחמת מצבו הנפשי, ההתייצבות תהיה במחלקה הפסיכיאטרית של המרכז הרפואי של שירות בתי הסוהר. עם התייצבותו למאסר ייבדק המערער על-ידי פסיכיאטר, לצורך קביעת מקום ריצוי המאסר ותנאי הטיפול והפיקוח הנדרשים בנסיבות העניין. המערער יתייצב למאסר כשבדיו כל התיעוד הרפואי הפסיכיאטרי הרלבנטי. מומלץ לבאי-כוח המערער להקדים ולשלוח לשירות בתי-הסוהר, וכן למרכז הרפואי של שב"ס, מבעוד מועד, את החומר הרפואי, בצירוף עותק מגזר-הדין.

מזכירות בית-המשפט תודיע טלפונית לבאי-כוח הצדדים על מתן פסק-הדין, ותמציא עותקים ממנו

לב"כ הצדדים, לשירות המבחן, לנציבות שירות בתי-הסוהר ולמרכז הרפואי של שירות בתי הסוהר. תשומת לב שירות בתי הסוהר מופנית לאמור בפסקה הקודמת.

ניתן היום, ו' בחשוון תשע"ט, 15 באוקטובר 2018, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

אלי אברבנאל, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא